

การติดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว: แนวคิดสตรีนิยมสายสังคมนิยม

HIV Infection in Married Women: Socialist Feminism Perspective

นารีรัตน์ เฟื่องชูชาติ (Nareerat Fuangchuchart)* นาถฤดี เค้นดวง (Nartruedee Dendoung)**

ดร.สุพจน์ เค้นดวง (Dr.Suphot Dendoung)** ดร.วรรณวิภา ปสันธนาทร (Dr.Wonwipa Pasandhanatorn)**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการการแพร่เชื้อจากสามี และวิเคราะห์ถึงอำนาจและอิทธิพลของระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ ในแนวคิดสตรีนิยมสายสังคมนิยม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่มีประสบการณ์การติดเชื้อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อของสามีทั้งหมด 9 ราย พบว่าการติดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจากการแพร่เชื้อของสามีนั้น มีสาเหตุมาจากเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ในโครงสร้างชีวิตของผู้หญิงที่ถูกกดขี่อย่างรอบด้านจากระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ ซึ่งได้แก่ การที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกครอบงำจากอุดมการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชาย ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญในครอบครัว ถูกสามีควบคุมเรื่องเพศสัมพันธ์ ถูกสามีบีบบังคับการติดเชื้อเอชไอวี ไวใจและเชื่อใจสามี และถูกสามีกระทำความรุนแรง ข้อจำกัดในชีวิตผู้หญิงเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมีสถานะเป็นรองสามีในทุกๆ ด้าน ขาดอำนาจต่อรอง ไม่มีสิทธิ์ ไม่มีเสียง ต้องยอมตามสามี ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่สามารถปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยกับสามีได้เลย จนนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อของสามีในที่สุด

ABSTRACT

The objective of this study firstly, to examine the experience of HIV infection in married women who had transmitted HIV from husband. Secondly, the study aims to analyze the power and influence of patriarchal capitalism in socialist feminism perspective by using qualitative methodology. In-depth interviews were conducted with 9 married who had transmitted HIV from husband. The result has found that HIV infection in married women comes from various conditions and limitations in their lives structure which being oppressed by patriarchal capitalism. Including the married women were dominated by ideologies that tend to give benefit for men. The women unable to be autonomous by give themselves self-sufficient, and they do not have power to make important decisions in the family. Moreover they had been dominated in sexuality from husband who has an HIV infected, due to trust and being offended physically or sexually violence by their husband. Restrictions on their lives lead women to be subordinated to her husband in all aspects; they lack of the power to negotiate for themselves and have to follow the lead of their husband. According to the previous reasons, married woman totally unable to refuse unsafe sex from husband and finally caused them to infect HIV.

คำสำคัญ: การติดเชื้อเอชไอวี ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว สตรีนิยมสายสังคมนิยม

Key Words: HIV Infection, Married women, Socialist feminism

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

ปัญหาการติดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อจากสามี สร้างความเจ็บปวดและทรมานอย่างมากแก่ผู้หญิงที่เป็นภรรยา การแพร่เชื้อเอชไอวีของสามีแก่ภรรยานั้นถือได้ว่าเป็นความรุนแรงต่อผู้หญิงรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างคนรักคู่ครอง และถือได้ว่าเป็นภัยร้ายที่อยู่ใกล้ตัวผู้หญิงมากที่สุด เนื่องจากการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีสู่ภรรยานั้นอาจเกิดขึ้นโดยที่ตัวผู้หญิงเองอาจไม่รู้ตัวหรือไม่เคยรับรู้มาก่อนว่าสามีติดเชื้อเอชไอวี การที่ผู้หญิงไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทุกคนเป็นกลุ่มเปราะบางและเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อของสามีหรือคนรักเป็นอย่างมาก

สำหรับสถิติของผู้หญิงไทยที่แต่งงานแล้วและติดเชื้อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อของสามีนั้น ปัจจุบันพบว่ายังไม่มีกรรณายงานตัวเลขหรือจำนวนทางสถิติที่แน่ชัด เนื่องจากไม่ได้ถูกนับจำนวนและแยกกลุ่มไว้ในสถิติของสำนักงานสถิติแห่งชาติของประเทศไทย หรือแม้แต่ในองค์การอนามัยโลกหรือข้อมูลจากยูเอ็นเอดส์ก็ตาม อันเนื่องมาจากในอดีตผู้หญิงแม่บ้านหรือผู้หญิงที่แต่งงานแล้วนั้นไม่ถูกจัดว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ผู้หญิงกลุ่มนี้จึงไม่ได้รับความสนใจและเฝ้าระวังการติดเชื้อเอชไอวี จนเป็นเหตุให้ผู้หญิงกลุ่มนี้ถูกละเลย และกลายเป็นกลุ่มที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีอย่างเงียบๆ ภายในครอบครัวมาอย่างต่อเนื่อง

และแม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะยังไม่มีกรรณายรวมข้อมูลและสถิติผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ติดเชื้อเอชไอวีจากสามี แต่เราก็สามารถเทียบเคียงจำนวนผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์กับสามีนั้น ได้จากจำนวนผู้หญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอชไอวี เนื่องจากผู้หญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่ได้รับเชื้อเอชไอวีมาจากการมีเพศสัมพันธ์กับสามี ซึ่งพบว่าจากสถานการณ์การติดเชื้อเอชไอวีในปี พ.ศ. 2555 ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้หญิงที่มาฝากครรภ์ มี

แนวโน้มคงที่จากปี พ.ศ. 2554 โดย ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีเท่ากับร้อยละ 0.51 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมควบคุมโรค, 2555)

แต่อย่างไรก็ตามสถิติของผู้หญิงตั้งครรภ์ที่ติดเชื้อเอชไอวีดังกล่าวก็ยังไม่สามารถแสดงถึงจำนวนของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ติดเชื้อเอชไอวีจากสามีได้ทั้งหมด เพราะส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงจะทราบว่าคุณเองติดเชื้อเอชไอวีก็ต่อเมื่อเข้าสู่กระบวนการฝากครรภ์ซึ่งเป็นข้อบังคับของโรงพยาบาลที่ต้องทำการตรวจหาเชื้อเอชไอวีทุกราย ดังนั้นจึงมีผู้หญิงที่แต่งงานแล้วอีกจำนวนมากที่ยังไม่รู้ตัวว่าคุณเองกำลังติดเชื้อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อของสามีอยู่ จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงของโรคเอดส์ในประเทศไทยยังคงมีอยู่ และซ่อนตัวอยู่เงียบๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่เป็นกลุ่มเปราะบาง และเป็นผู้บริโภคที่ต้องมารับเชื้อเอชไอวีจากสามีโดยที่ไม่รู้ตัว

ผู้หญิงที่แต่งงานมีสามีแล้วนั้นจึงเป็นกลุ่มเปราะบางที่ง่ายต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อของสามีอย่างมาก ทั้งๆที่ตัวของผู้หญิงเองก็ไม่ได้มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีเลย ความเสี่ยงเหล่านี้เกิดขึ้นกับผู้หญิงที่แต่งงานแล้วได้อย่างไรนั้น เราจึงต้องกลับไปมองถึงสาเหตุที่เป็นรากเหง้าแท้จริง ที่ไม่ใช่มองเพียงแค่ว่า ผู้หญิงติดเชื้อเอชไอวีเพราะมีเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายตามทฤษฎีเชื้อโรค ดังที่ปรากฏในงานวิจัยทางการแพทย์(Chauhan and Varma, 2009) หรือแถมมองว่าเป็นเพราะผู้หญิงไม่มีความรู้ในเรื่องของการป้องกันโรคเอดส์ตามแนวคิดความรู้ ทักษะคิดและการการปฏิบัติตามที่มีการศึกษาและวิจัยอย่างแพร่หลายในอดีตเพียงเท่านั้น (Shah et al., 1991) เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวยังขาดการวิเคราะห์ลึกลงไปในตัวผู้หญิง ในโครงสร้างชีวิตผู้หญิงด้านต่างๆ อันได้แก่ ด้านการผลิต การผลิตซ้ำระบบเพศสัมพันธ์ และอุดมการณ์ รวมไปถึงขาดการวิเคราะห์ในบริบททางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การแบ่งงาน ตลาดแรงงาน รวมไปถึงความแตกต่างของความ เป็นหญิงเป็นชายด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นเหล่านี้มี

ความสำคัญต่อการวิเคราะห์ถึงความไม่เท่าเทียมทางเพศที่นำไปสู่การคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

ดังนั้นแก้ไขปัญหาคือการคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วนั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาในแง่ของความไม่เสมอภาคทางเพศด้วย เนื่องจากสาเหตุของปัญหาการคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีนั้น มีรากเหง้ามาจากความเปราะบางทางเพศในความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้หญิงที่มีสถานะภาพแต่งงานแล้ว เนื่องจากผู้หญิงกลุ่มนี้มักถูกครอบงำให้เชื่อในความเป็นผู้หญิงที่ดี ความเป็นแม่ที่ดี และเป็นภรรยาที่ดีของสามี เมื่อความดีของผู้หญิงถูกตีค่าจากความบริสุทธิ์ ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่กล้าจะแสดงออกเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่กล้าที่จะขอร้องให้สามีใช้ถุงยางอนามัย ไม่มีอิสระทางเพศสัมพันธ์ และไม่มีอำนาจต่อรองที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยได้ (Raffaelli and Suarez- Al-Adam, 1997)

และหากเรายังไม่ให้ความสำคัญในประเด็นนี้ ปัญหาการคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อจากสามีก็จะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างรอบด้าน และอาจส่งผลกระทบต่อตามมามากมาย ทั้งต่อตัวผู้หญิงที่เป็นกลุ่มเปราะบาง บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างแน่นอน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบมากมายที่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจากการคิดเชื้อเอชไอวีโดยที่ไม่รู้ตัว รวมไปถึงความจำคของการศึกษาวิจัยเรื่องการคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงโดยใช้แนวคิดสตรีนิยมที่ผ่านมา ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึง “ประสบการณ์การคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีว่าเป็นอย่างไร และทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ” โดยใช้แนวคิดทฤษฎีสตรีนิยมสายสังคมนิยมในการวิเคราะห์ ทำความเข้าใจและอธิบายประสบการณ์การคิดเชื้อเอชไอวีของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อจากสามี ซึ่งหลักการสำคัญของแนวคิดสตรีนิยมสายสังคมนิยมคือ การพยายามสังเคราะห์แนวคิดมาร์กซิสและแนวคิดสตรี

นิยมสายการเปลี่ยนแปลงสุดขั้ว โดยการนำเอาระบบทุนนิยม (Capitalism) และระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) มาอธิบายถึงสาเหตุการกดขี่และการสร้างความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงและชาย เพราะเชื่อว่าจะทำให้เห็นการกดขี่ ที่ชายกระทำต่อผู้หญิงชัดเจนมากขึ้น (นาถฤติ เคนดวง, 2552) นอกจากนี้ Juliet Mitchell (1984) ยังได้กล่าวไว้ดีกว่า การกดขี่ผู้หญิงนั้นไม่ได้กระทำต่อผู้หญิงเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของระบบทุนนิยมและระบบชายเป็นใหญ่ ที่กระทำและฝังรากลึกลงไปในสังคม และกำหนดสถานะที่ด้อยกว่าของผู้หญิง โดยกระทำลงไปในทุกๆ โครงสร้างของชีวิตของผู้หญิง อันได้แก่ การผลิต การผลิตซ้ำ ระบบเพศสัมพันธ์ และอุดมการณ์ เมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาการคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็จะทำให้ถึงเราเห็นถึงอำนาจ การกดขี่ อุดมการณ์ รวมไปถึงความทุกข์ทรมานของผู้หญิงจากประสบการณ์และตัวตนของผู้หญิงที่คิดเชื้อเอชไอวีจากสามีภายใต้ระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ในโครงสร้างชีวิตของผู้หญิงในมิติต่างๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงคิดเชื้อเอชไอวี และนำไปสู่การแก้ไขการคิดเชื้อเอชไอวีจากสามีสู่ภรรยาได้อย่างรอบด้านต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและอธิบายประสบการณ์การคิดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามี
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงอำนาจและอิทธิพลของระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่กับประสบการณ์การคิดเชื้อเอชไอวีของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีผ่านโครงสร้างชีวิตของผู้หญิงในมิติต่างๆ อันได้แก่ ด้านงานการผลิต (Productive) ด้านการผลิตซ้ำหรือการเจริญพันธุ์ (Reproductive) ด้านระบบเพศสัมพันธ์ (Sexuality) และด้านอุดมการณ์ (Ideology)

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีสตริ นิยมสายสังคมนิยม เพื่อศึกษาประสบการณ์และสาเหตุ ของการคิดเชื่อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ได้รับการ แพร่เชื้อเอชไอวีจากสามี ผ่านประสบการณ์ คำบอก เล่า ความคิดและอุดมการณ์ของผู้หญิงที่คิดเชื่อเอชไอวี จากสามี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการ สัมภาษณ์แบบลึก (In-depth Interview)

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่คิดเชื่อเอชไอวีจากการแพร่เชื้อเอช ไอวีของสามี จำนวน 9 ราย โดยผู้วิจัยได้มีเกณฑ์ในการ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ เป็นผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ ได้รับการตรวจหรือวินิจฉัยทางการแพทย์ว่ามีการติดเชื้อ ไวรัสเอชไอวี และรู้ผลการตรวจวินิจฉัยมาไม่เกิน 3 ปี โดยคิดเชื่อจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยกับสามี ที่ ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันจนกระทั่งสามีภรรยาไม่น้อยกว่า 3 ปี เป็นที่ ยอมรับทางสังคมว่าเป็นสามีภรรยากันอย่างเปิดเผย อยู่ ในช่วงวัยเจริญพันธุ์ อายุ 20 – 59 ปี มีความสนใจ ยินดี และให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบคำถามของ ผู้วิจัย และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่มีภาวะการ เจ็บป่วยจากโรคแทรกซ้อน รวมถึงมีสุขภาพจิตดี ไม่มี ภาวะซึมเศร้า หรือมีภาวะเครียด

พื้นที่ที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ศึกษาจาก กลุ่มของผู้ติดเชื้อเอชไอวีหญิงที่เข้ารับการรักษาในคลินิก ผู้ติดเชื้อเอชไอวีในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัด เชียงใหม่ โดยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ไปยังโรงพยาบาล พร้อมทั้ง ติดตามผลการอนุมัติจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล

เมื่อได้รับการอนุมัติจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล แล้ว ผู้วิจัยจึงเข้าไปประสานงานกับหัวหน้าพยาบาล ประจำคลินิกผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพื่อพูดคุยถึงวัตถุประสงค์ ของการวิจัยและการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ในการเข้าถึง

กลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำคลินิกผู้ติดเชื้อเอชไอวีจะเป็น ผู้คัดเลือกในเบื้องต้นว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีหญิงท่านใดที่มี คุณสมบัติตามเกณฑ์การเข้าร่วมวิจัยและอนุญาตให้เก็บ ข้อมูล จากนั้นผู้วิจัยจึงจะเข้าพบกลุ่มตัวอย่างได้

เมื่อเก็บข้อมูลครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อ อธิบายประสบการณ์การคิดเชื่อเอชไอวีในผู้หญิงที่ แต่งงานแล้วที่ได้รับการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามี และ ความสัมพันธ์ของระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ที่เกิดขึ้น สรุประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยการเปรียบเทียบ เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูล และหาลักษณะร่วม และประมวลความคิดจากข้อมูลที่ได้สร้างเป็นข้อสรุป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะนำเสนอประสบการณ์การคิดเชื่อเอชไอวี และสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทั้ง 9 รายคิดเชื่อ เอชไอวีจากสามี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกรอบงาจากอุดมการณ์ ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชาย

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต่างถูกรอบงาจาก อุดมการณ์ในระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ที่เอื้อประโยชน์ ต่อผู้ชาย การถูกรอบงาจากอุดมการณ์นี้ ทำให้ผู้หญิงไม่ มีความเป็นอิสระทางความคิด เชื่อและปฏิบัติตาม อุดมการณ์นั้นๆ โดยที่ไม่คิดว่า การปฏิบัติตามอุดมการณ์ นั้นๆจะส่งผลกระทบต่อตัวผู้หญิงเอง ทำให้ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมองข้ามความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอช ไอวีจากสามี และยอมมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยกับสามี ตามที่สามีต้องการ จนติดเชื้อเอชไอวีจากสามีในที่สุด ซึ่ง อุดมการณ์ที่รอบงาผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจนกลายเป็น สาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงติดเชื้อเอชไอวีจากสามี ได้แก่

1.1 ถูกรอบงาจากอุดมการณ์ภรรยาที่ดี

ก. เป็นหน้าที่เมีย ถ้าเขาต้องการเราก็ดึงให้

หลังจากที่แต่งงานแล้ว ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ต่างถูกรอบงาให้เชื่อว่าภรรยาที่ดีต้องทำหน้าที่ในการ ตอบสนองความต้องการทางเพศแก่สามีอย่างเต็มที่หลีกเลี่ยง

ไม่ได้ อีกทั้งยังเชื่อว่าหากผู้หญิงที่แต่งงานแล้วสามารถทำหน้าที่ของภรรยาในเรื่องของการตอบสนองความต้องการทางเพศแก่สามีได้เป็นอย่างดี ไม่ขาดตกบกพร่องก็จะทำให้สามีรัก สามีหลง และชื่นชมในตัวภรรยา ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงยอมตอบสนองความต้องการทางเพศแก่สามีตามที่สามีต้องการทุกครั้ง โดยที่ไม่ได้คำนึงว่าการยินยอมตอบสนองความต้องการทางเพศตามที่สามีต้องการนั้นอาจนำมาซึ่งการติดเชื้อเอชไอวีจากสามีได้

“อยู่ด้วยกันเป็นพ่อแม่ด้วยกัน มันก็ต้องมีเพศสัมพันธ์กัน เหมือนเป็นหน้าที่เมียไง ถ้าเขาต้องการเราก็ต้องให้” (บุษ)

ข. ถ้าไม่ยอมเขาจะอารมณ์เสีย จะหาเรื่องไปออกไปข้างนอก

สามีมักใช้ประโยชน์จากอุดมการณ์ที่ว่าภรรยาต้องตอบสนองความต้องการทางเพศแก่สามี เป็นเครื่องมือต่อรองในการจะมีเพศสัมพันธ์ภรรยาตามที่ตนเองต้องการ โดยการแสดงความไม่พอใจ หงุดหงิดเมื่อภรรยาไม่การตอบสนองทางเพศ และขู่ว่าจะหาภรรยาไม่มาทำหน้าทีได้ ก็จะออกไปแสวงหาเพศสัมพันธ์นอกบ้านแทน ก็ยิ่งทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานรู้สึกตัวเองบกพร่องในหน้าที่ เป็นภรรยาที่ไม่ดี ประกอบกับกลัวว่าสามีจะออกไปมีเพศสัมพันธ์นอกบ้านจริงๆ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่กล้าปฏิเสธและยอมตอบสนองความต้องการทางเพศสัมพันธ์แก่สามีตามที่สามีต้องการ

“ถ้าไม่ยอมเขาจะอารมณ์เสีย จะหาเรื่องไปออกไปข้างนอก พอต่อไปเขาจะมีเพศสัมพันธ์ด้วยเราก็ยอม” (หน้อย)

1.2 ถูกครอบงำจากอุดมการณ์ที่เชื่อว่าเพศสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาถือการแสดงออกถึงความรัก

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วเห็นว่าเมื่อสามีภรรยาแต่งงานกันแล้วและมีความรักต่อกัน ความรักนั้นสามารถส่งผ่านกันได้ทางการตอบสนอง การยอมตาม การเอาอกเอาใจ อีกทั้งยังเชื่อว่าการที่สามีต้องการมีเพศสัมพันธ์กับพวกเธอนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าสามีรักและต้องการ

พวกเธอ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่สามารถปฏิเสธความรักของสามีที่ส่งผ่านเพศสัมพันธ์ได้เลย อีกทั้งยังแสดงความรักที่ตนมีต่อสามีตอบ ด้วยการยอมมีเพศสัมพันธ์ตามที่สามีต้องการ โดยที่ไม่ได้คิดว่าสามีจะนำเชื้อเอชไอวีมาให้

“คือแบบว่าคนเราอยู่ด้วยกัน มันก็เป็นความรักไง เมื่อเขาต้องการเรา เราก็สนอง และก็ไม่ได้ยาวไปถึงว่าเขาจะเอาเชื้อมาติดเรา” (บุษ)

1.3 ถูกครอบงำจากอุดมการณ์ผู้หญิงที่ดีต้องไม่พูดเรื่องเพศ

สังคมมักครอบงำและกำหนดความเป็นหญิงแก่ผู้หญิงทุกคนว่า เป็นเพศที่มีความเรียบร้อย อ่อนโยน อ่อนหวาน ไร้เดียงสา เป็นเพศไม่ประสีประสาเรื่องเพศสัมพันธ์ แต่ถ้าหากผู้หญิงแสดงออกว่ารู้มากในเรื่องเพศสัมพันธ์ ก็จะถูกสามีมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ไม่มี ความละเอียด ขำของ หรือมีประสบการณ์ในเรื่องเพศมาก ซึ่งไม่เหมาะที่จะเป็นเมียและแม่ได้ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่กล้าแสดงออกหรือพูดคุยเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งก็เอื้อประโยชน์ต่อสามีในการควบคุมเพศสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ไม่ว่าสามีจะต้องการเพศสัมพันธ์เมื่อไหร่ อย่างไร ภรรยาก็ไม่จะพูด ไม่ปฏิเสธ ไม่ต่อรอง และยอมมีเพศสัมพันธ์กับสามีตามที่สามีต้องการ ซึ่งส่งผลให้ภรรยาถูกสามีแพร่เชื้อเอชไอวีมาให้โดยที่ไม่รู้ตัว

“เพราะเราเป็นผู้หญิงด้วย สมัยก่อนนี้เขาไม่ให้ผู้หญิงพูดเรื่องนี้เลยนะ ไม่ให้แสดงออก ปากก็เลยไม่เคยพูด ไม่เคยคุยกันเรื่องนี้ (ใช้เสียงอานามัย) กับลุงเลย” (ลักษณะ)

1.4 ถูกครอบงำจากอุดมการณ์ที่เชื่อว่างานบ้านคืองานของผู้หญิง

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต่างถูกขัดเกลามาและครอบงำให้เชื่อว่าการที่จะเป็นผู้หญิงที่ดีนั้นต้องเก่งในเรื่องของงานในบ้าน ไม่ว่าจะเป็นการดูแลความสะอาด ความเรียบร้อยในบ้าน การทำอาหาร เลี้ยงดูบุตรลูก และรวมไปถึงต้องดูแลปรนนิบัติสามีให้มีความสุขสบายด้วย เพียงเพื่อให้ตนเองได้ชื่อว่าเป็นภรรยาที่ดี โดยที่ไม่รู้ตัวเลยว่าตนเองกำลังถูกลดทอนอำนาจลงจากทำงานในบ้าน

อีกทั้งการที่ภรรยาต้องแบบรับภาระการทำงานนอกบ้าน และงานบ้านเพียงคนเดียวนั้น ยังทำให้ผู้หญิงรู้สึกเหน็ดเหนื่อย และต้องการการพักผ่อนโดยเร็ว ดังนั้นหากสามีมีความต้องการ ผู้หญิงจึงต้องยินยอมมีเพศสัมพันธ์กับสามีให้เสร็จๆ ไป เพื่อให้ผู้หญิงจะได้พักผ่อนโดยเร็ว โดยที่ไม่ได้สนใจว่าอาจถูกสามีแพร่เชื้อมาให้ จนนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีจากสามี

“ทำทุกอย่าง ชักผ้า ทำกับข้าว หลายอย่างที่เราต้องทำหมดเลย พอแต่งงานมาเราก็รู้หน้าที่ของเราเลย ว่าต้องทำอะไรบ้าง ส่วนใหญ่ก็คือดูแลสามี ดูแลเขา เหนื่อยก็พูดไม่ได้ พอเราเหนื่อย เราก็ไม่มีอารมณ์คิดเรื่องอื่นละ เวลานอนก็อยากจะนอน แต่ถ้าเขายากมีก็มีๆ ให้มันจบๆ ไป เราจะได้สบายใจ” (ลักษณะ)

1.5 ถูกครอบงำจากอุดมการณ์ที่เชื่อว่าสามีที่ดีจะไม่ทำร้ายภรรยาโดยการเอาเชื้อมาติด

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต่างถูกครอบงำให้เชื่อว่าสามีที่ดีคือสามีที่ดูแลเอาใจใส่ภรรยา ภรรยาจึงเห็นว่าการที่สามีเป็นคนดี ไม่ทำร้าย ไม่ด่าว่า ดูแลเอาใจใส่ภรรยา หาเงินมาให้ภรรยาและลูกใช้อย่างสุขสบายนั้น เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าสามีรักพวกเธอ และไม่มีทางที่จะนอกใจและไม่มีทางทำร้ายพวกเธอด้วยการนำเชื้อเอชไอวีมาแพร่สู่พวกเธอได้ ซึ่งจริงๆ แล้วการที่สามีปฏิบัติตนตามแบบของสามีที่ดีในอุดมคติของภรณานั้นเป็นการทำให้ภรรยาตายใจและเชื่อใจในตัวสามี ซึ่งทำให้ภรรยายินยอมพร้อมใจที่มีเพศสัมพันธ์กับสามีตามที่สามีต้องการ

“ตอนที่อยู่ด้วยกันลูกเขาค่ะ แบบว่าเขาจะดูแลครอบครัวดี พาไปเที่ยวที่นู่นที่นี้ ไม่มีคำมีว่า ถ้าตอนนี้เขาอยู่ด้วยกันก็อาจจะดี ถ้าเรารู้เรากองจะห้าม คือเขาก็ดี ก็เลยไม่เคยคิดว่าเขาจะเอาเชื้อมาติดเรา” (ทิพ)

2. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมีปัญหาทางเศรษฐกิจไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

การดำรงชีวิตของผู้หญิงในปัจจุบันจำเป็นต้องใช้เงินในการดำรงชีพ ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายภายในบ้าน ค่าส่งเสียเลี้ยงดูลูก หรือแม้แต่ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้หญิงเอง

ส่วนต้องใช้เงินทั้งสิ้น แต่ด้วยข้อจำกัดทางการเงินของผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และหันไปพึ่งพาสามีแทน ส่งผลให้ผู้หญิงเหล่านี้ตกอยู่ใต้อำนาจของสามี ต้องยอมสามีในทุกๆ เรื่อง รวมไปถึงต้องยอมมีเพศสัมพันธ์กับสามีทุกครั้งตามที่สามีต้องการ เพื่อให้สามีพึงพอใจและช่วยเหลือด้านการเงินแก่พวกเธอต่อไป ผู้หญิงจึงยอมมีเพศสัมพันธ์กับสามีตามที่สามีต้องการโดยที่ไม่มีการป้องกัน จนทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วติดเชื้อเอชไอวีจากสามีในที่สุด ซึ่งข้อจำกัดที่ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้และกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงติดเชื้อจากสามี ได้แก่

2.1 รายได้ไม่พอใช้จ่าย ต้องพึ่งสามี

ก. ถ้าไม่ยอม ก็กลัวว่าเขาจะไม่ให้เงิน

ด้วยข้อจำกัดทางการศึกษาของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ทำให้โอกาสที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะได้เข้าทำงานในตำแหน่งที่ดี และมีรายได้ที่สูงจึงเป็นไปได้ยาก เมื่อผู้หญิงมีความรู้ น้อย และไม่เคยฝึกฝนหรือเรียนรู้ในทักษะอาชีพ งานที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทำจึงเป็นงานที่ถูกกดค่าแรงและได้ค่าจ้างที่น้อย เช่น งานทำความสะอาดบ้าน รับจ้างซักอบรีด เย็บผ้าโหล ซึ่งเป็นอาชีพที่ได้รายได้ น้อย ไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่สูง ไม่ว่าจะเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าส่งเสียเลี้ยงดูลูกให้ได้เรียนหนังสือ และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้หญิง ส่งผลให้ผู้หญิงที่มีรายได้น้อย ต้องพึ่งพาทางการเงินจากสามีที่มีรายได้มากกว่า ซึ่งการที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต้องพึ่งพาทางการเงินจากสามีที่มีรายได้มากกว่านั้น ทำให้ผู้หญิงรู้สึกว่าตนเองมีสถานะเป็นรองสามี ต้องยอมตามสามีในทุกๆ เรื่อง ซึ่ง รวมไปถึงต้องยอมมีเพศสัมพันธ์ตามที่สามีต้องการทุกครั้งด้วย เพราะผู้หญิงกลัวว่าหากไม่ยอมก็อาจจะไม่ได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากสามีอีก ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่สามารถหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอชไอวีจากสามีได้เลย

“เวลาที่ลูกอยากนอนกับป้า ป้าก็ยอม เพราะป้ากลัวลูกโมโห กลัวว่าถ้าโมโหบ่อยๆ ต่อไปเขาทำงาน

มาก็จะไม่ให้เงินไปอีก เพราะแต่ก่อน ป้าไปจ้างซักรีดในเมือง ได้แค่เดือนละ 3,000 ถ้าจ้างรายได้ปีคนเดียวก็น่าพอส่งลูก แต่สามีรายได้ดีเลย เคาะพนัสน้ำมัน ได้เงินเยอะนะ เขาก็ให้ป้า ไว้เป็นค่าทอมลูก” (ลักษณะ)

ข. เขาเป็นทั้งนายจ้างและสามี ยังไงเราก็ต้องยอม

สามีของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่มีกิจการเป็นของตนเองก็มักจะให้ภรรยาเข้ามาเป็นแรงงานคนหนึ่งในกิจการของตน เพราะสามารถลดค่าแรงของภรรยา และควบคุมภรรยาได้ในทุกมิติ ซึ่งการที่ภรรยาต้องเข้ามาทำงานที่มีสามีเป็นนายจ้าง และถูกกดค่าแรงจากสามีด้วยนั้น ก็ยังทำให้ภรรยารู้สึกว่าตนเองมีสถานะเป็นรองสามี ไม่มีความเป็นอิสระ ต้องพึ่งพาสามี ซึ่งเป็นทั้งนายจ้าง และเป็นสามีซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลือด้านการเงินให้กับภรรยา และครอบครัวในขณะเดียวกัน ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วตกอยู่ใต้อำนาจของสามีอย่างเต็มที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์หรือต่อรองที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยกับสามีที่เป็นที่พึ่งทางการเงินจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย เพราะนั่นอาจทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่ได้ทำงาน ไม่มีรายได้ และไม่ได้รับการช่วยเหลือด้านการเงินจากสามีอีกต่อไป

“มีตลอด ไม่เคยห้าม ขนาดตอนที่ท้องอยู่ก็ยังยอมเลย เพราะเขาเป็นทั้งนายจ้าง เป็นทั้งสามี ยังไงเราก็ต้องยอม ไม่งั้นจะไม่ได้ทำงาน เงินก็จะไม่มีใช้เลย เพราะถ้าไม่ได้ทำงาน พี่ก็จะไม่มีเงินตรงนั้นไว้ใช้ส่วนตัว ไม่ต้องขอเงินเขา” (หน้อย)

2.2 ไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต่างต้องการที่จะมีรายได้เป็นของตนเอง อยากมีงานทำ แต่ด้วยข้อจำกัดในชีวิตไม่ว่าจะเป็นการเป็นภรรยาที่ต้องดูแลบ้าน และการเป็นแม่ที่ต้องดูแลลูก ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีกีดกันไม่ให้ออกไปทำงานนอกบ้าน โดยใช้ภาระหน้าที่ของเมียและแม่เป็นข้ออ้างไม่ให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งการที่สามีสามารถกีดกันภรรยาออกจากงานการผลิตหรืองานที่ได้รับค่าจ้างได้ สามีก็จะยิ่งได้เปรียบ เพราะเมื่อผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่มีโอกาสจะทำงานนอก

บ้าน ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็ไม่มีรายได้ และหันมาพึ่งพาการเงินจากสามีแทน ซึ่งส่งผลให้สามีมีอำนาจที่เหนือกว่าภรรยา ทำให้ภรรยาไม่มีทางเลือกเสรีการมีเพศสัมพันธ์กับสามีที่มีอำนาจเหนือกว่าได้เลย

“พอแต่งงานได้ไม่กี่เดือนมันก็ไม่ให้พี่หนูไปทำงานละ มันให้พี่หนูอยู่แต่บ้าน เรื่องของเรื่องคือผู้ชายคนนั้นหาเงินเก่ง เอาเงินเข้าล้อเรา ทำงานมาเอาเงินให้เรา” (หนู)

ส่วนใหญ่ที่หนูจะยอม ต้องการเวลาไหนได้หมด คือพี่หนูเป็นแม่บ้าน อยู่บ้านอย่างเดียว หน้าที่เราอาจเป็นแบบนี้อย่างเดียวไม่รู้ เป็นหลักที่ให้อยู่บ้าน มันไม่ให้ไปไหนเลย” (หนู)

3. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญในครอบครัว

ในครอบครัวคนไทยผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมักจะยกย่องให้สามีเป็นหัวหน้าครอบครัว สามีจึงมักเป็นผู้อำนาจในการตัดสินใจเรื่องสำคัญภายในครอบครัว หรือแม้แต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้หญิงเอง ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วก็ยังรู้สึกว่าต้องผ่านความเห็นชอบและการตัดสินใจจากผู้เป็นสามี เมื่อผู้หญิงไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญในครอบครัว ก็ส่งผลให้ผู้หญิงรู้สึกว่าตนเองไม่มีอำนาจ และมีสถานะเป็นรองจากสามี ไม่มีสิทธิไม่มีเสียง และไม่กล้าที่จะตัดสินใจเรื่องต่างๆด้วยตนเอง รวมไปถึงเรื่องเพศสัมพันธ์ด้วย ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่กล้าที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พูดคุยกับสามีในเรื่องเพศสัมพันธ์ และยอมมีเพศสัมพันธ์ตามที่สามีต้องการ จนนำไปสู่การคิดซื้อเซ็กส์จากสามีในที่สุด

3.1 เขาจะเป็นคนตัดสินใจ เงินก็จะอยู่ที่เขา

แม้ว่าสามีจะให้ภรรยาเป็นผู้ดูแลเรื่องเงินเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้าน แต่ก็พบว่าเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงิน ไม่ว่าจะเป็นเงินเพียงเล็กน้อย หรือเงินจำนวนมากก็ต้องได้รับการเห็นชอบหรือการตัดสินใจจากสามีก่อน ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่มีสิทธิ์ที่จะนำเงินไปใช้โดยที่ไม่บอกสามี เมื่ออำนาจในการตัดสินใจเรื่องเงินอยู่ที่สามีเพียงคนเดียว และเมื่ออำนาจนี้ถูกผลิตซ้ำอยู่

ในครอบครัวเรื่อยๆ โดยที่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลย ก็ยิ่งทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว มีสถานะเป็นรองสามี ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงไม่กล้าจะลุกขึ้นมาต่อสู้ ต่อรอง หรือตัดสินใจเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว ซึ่งรวมไปถึงเรื่องการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยด้วย

“คือทุกเรื่องจะผ่านความคิดเห็นเขาหมด เขาจะเป็นคนตัดสินใจ เงินก็จะอยู่ที่เขา ถึงแม้ว่าบัญชีเป็นชื่อเรา แต่เราไม่มีสิทธิใช้ ต้องขอก่อน” (หน้อย)

3.2 เขาเป็นคนตัดสินใจและเลือกวิธีคุมกำเนิด

แม้ว่าเรื่องการคุมกำเนิดจะเป็นเรื่องที่สามีสามารถรับผิดชอบได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถุงยางอนามัย หรือการทำหมันชาย แต่สามีก็มักเข้ามาตัดสินใจ จัดการ และควบคุมเรื่องการคุมกำเนิด โดยที่ไม่ให้ภรรยาได้มีส่วนส่วนในการตัดสินใจเลย อีกทั้งยังผลักภาระให้ภรรยาเป็นฝ่ายรับผิดชอบการคุมกำเนิดแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยที่ตัวภรรยาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลยนั้น ก็ยิ่งทำให้ภรรยาขาดอำนาจ ไม่มีสิทธิ ไม่มีเสียง ไม่กล้าร้องขอที่จะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยกับสามี

“เขาก็ชวนไปใส่ห่วง ปีกก็ยอมใส่ห่วงที่ใส่ในช่องคลอด ตอนนั้นไม่รู้จักเลย ไม่เคยใช้ด้วย อีกอย่าง ปีกก็คิดว่าลุงเขาก็คงเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้ พอใส่ห่วงเวลามีอะไรกันก็จะเจ็บ คือไม่มีหรอกนะที่เขาว่าถึงจุดสุดยอดอะไรนะ คือยอมๆ มีๆ ให้มันจบๆ ไป” (ทิพ)

4. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีจัดการและควบคุมเรื่องเพศสัมพันธ์

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต่างถูกสามีใช้อำนาจในความเป็นสามีและความเป็นชายที่เชี่ยวชาญเรื่องเพศมากกว่าผู้หญิงเข้ามาจัดการและควบคุมเรื่องเพศสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา โดยที่สามีสามารถเข้ามากำหนดจัดการและควบคุมการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาเมื่อไหร่ อย่างไรก็ได้ แต่จำกัดให้ภรรยามีบทบาทเป็นเพียงผู้ตอบสนองและยอมตามสามีเท่านั้น ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยตามแบบที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

ต้องการได้ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงคิดเชื่อเอชไอวีจากสามีอย่างที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เลย

4.1 สามีเป็นคนเริ่มต้นและ ควบคุมเพศสัมพันธ์ทั้งหมด

สามีมักใช้ความเป็นชายที่สังคมให้การยอมรับว่ามีความเชี่ยวชาญเรื่องเพศสัมพันธ์มากกว่าผู้หญิง เข้ามาจัดการและควบคุมการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยา โดยเริ่มตั้งแต่การเริ่มต้นว่าจะมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาเมื่อไหร่ ก็ต้องได้ โดยการเข้าไปเฝ้าโลมกอดจูบ เพื่อให้ภรรยาเกิดอารมณ์คล้อยตาม ทำให้เมื่อผ่านขั้นตอนเริ่มต้นหรือการเฝ้าโลมไปแล้ว ไม่ว่าผู้หญิงจะมีความต้องการหรือไม่ก็ตาม ผู้หญิงทุกคนก็ต่างต้องยอมตอบสนองความต้องการแก่สามี ทำให้ผู้หญิงไม่มีการเตรียมตัว หรือวางแผนการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยได้เลย

“ลุงแกจะเป็นคนเริ่ม ผู้หญิงเราไม่ได้อยากมีหรอก ถ้าลุงอยากมี ก็มี ให้มันเสร็จๆ ไป” (อุไร)

4.2 เขาว่าใส่ถุงยางมันไม่สนุก

สามีมักใช้อำนาจที่เหนือกว่าภรรยา จัดการ และควบคุมการมีเพศสัมพันธ์ตามที่ตนเองต้องการ โดยที่ไม่ให้ภรรยามีส่วนร่วมในการกำหนดการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยตามที่ภรรยาต้องการได้เลย แม้ว่าภรรยาจะเจรจาต่อรองให้สามีใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ แต่สามีก็มักจะปฏิเสธไม่ใช้ถุงยางอนามัยตามที่ภรรยาร้องขอ เพียงเพื่อให้ตนเองได้มีเพศสัมพันธ์กับภรรยาในแบบที่ตนเองต้องการ โดยที่ไม่ได้คำนึงว่าตนเองอาจนำเชื้อเอชไอวีมาแพร่สู่ภรรยาได้

“เคยคุย เคยบอกให้ใส่ถุงยาง มันบอกมันไม่ใส่ มันไม่สนุก” (หนู)

5. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีปิดบังผลการติดเชื้อเอชไอวี

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วต่างถูกสามีปิดบังผลการติดเชื้อเอชไอวีมาตลอด และกว่าที่ภรรยาจะรู้ว่าสามีของตนติดเชื้อเอชไอวีนั่นก็ล่วงเลยมานานจนภรรยาติดเชื้อเอชไอวีจากสามีไปแล้ว ซึ่งการที่สามีปิดบังภรรยาไม่ให้รู้ว่า

ตนเองคิดเชื่อเอชไอวีนั้น ถือได้ว่าเป็นการจงใจแพร่เชื้อเอชไอวีแก่ภรรยา ทำให้ภรรยาไม่มีส่วนร่วมในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี จนนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีจากสามีที่สุด ซึ่งพบว่ารูปแบบของการปิดบังผลการติดเชื้อเอชไอวีของสามีต่อภรรยา ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วติดเชื้อเอชไอวีจากสามี มีสองรูปแบบ คือ

5.1 ถูกสามีปิดบังการติดเชื้อมาตลอดจนสามีป่วยหนักจากโรคเอดส์/ อุบัติเหตุ

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ถูกสามีปิดบังผลการติดเชื้อเอชไอวีมาตลอด จนสามีป่วยหนักหรือประสบอุบัติเหตุจนต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และได้รับการตรวจเลือดหาเชื้อเอชไอวี จนสามีไม่สามารถปิดบังได้อีก ทำให้ภรรยาารู้และได้รับการตรวจด้วยจึงรู้ว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวีจากสามี

“ไม่เคยรู้เลยว่าเขาคิดเชื่อ ไม่เคยสงสัยด้วย เพราะเขาไม่มีอาการอะไรเลย ปากก็ยังแปลกใจอยู่เลยว่า เป็นไปได้ได้อย่างไร เขาไม่เคยบอกอะไรเลย ก็มารู้ตอนที่เขากลับมา เราเลยรู้ว่าเขาคิดเชื่อวันนั้น เขาก็โวยวายเลยที่โรงพยาบาลนะ ว่าไม่มีฯ พอไปตรวจก็ติดเชื้อด้วย” (บุญศรี)

5.2 ถูกสามีปิดบังการติดเชื้อมาตลอดจนสามีเลิกร/ ตายจากกันไป

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีปิดบังผลการติดเชื้อเอชไอวีมาตลอดจนสามีเลิกร/ หรือตายจากกันไป ทำให้ตลอดระยะเวลาที่อยู่กินกับสามี ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีจากสามีเลย อีกทั้งยังทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานไม่เคยรู้เลยว่าตนเองถูกสามีแพร่เชื้อมาให้ จนกระทั่งผู้หญิงเจ็บป่วย และมีความจำเป็นต้องได้รับการตรวจหาเชื้อเอชไอวี ผู้หญิงจึงรู้ว่าตนเองถูกสามีแพร่เชื้อเอชไอวีโดยที่ไม่รู้ตัว ซึ่งสร้างความเจ็บช้ำทรมานแก่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่สุด

“จนมันตายไปแล้ว พี่หนูถึงมารู้ว่ามันติดเชื้อ คือพ่อมันมาหาพี่หนูมาให้พี่หนูเซ็นใบที่เขาจะให้เงิน พอ

เรารู้ว่ามันเป็น พี่หนูก็กลัว จนพี่หนูไม่สบาย พี่หนูเลยรู้ว่าตัวเองติดเชื้อมาจากมัน” (หนู)

6. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไวใจเชื่อใจสามี

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วทุกคนต่างไวใจและเชื่อใจในตัวสามีว่าจะไม่นำเชื้อเอชไอวีมาแพร่สู่ตน ซึ่งความไวใจและเชื่อใจที่ภรรยามีต่อสามีนั้นเป็นบ่อเกิดที่ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่ทันระมัดระวังตัว และเปิดโอกาสให้สามีนำเชื้อเอชไอวีมาแพร่สู่เธอได้อย่างแนบชิด

6.1 ไวใจเชื่อใจว่าสามีมีการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่น

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไวใจและเชื่อใจว่าสามีมีการป้องกันตนเองโดยใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น ซึ่งความไวใจและเชื่อใจว่าสามีมีการป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงนั้นเกิดจากการที่ผู้หญิงเชื่อในตัวสามีซึ่งเป็นบุคคลที่เธอคิดว่าน่าจะรักและหวังดีกับเธอที่สุด และไม่มีทางทำร้ายเธอโดยการนำเชื้อเอชไอวีมาแพร่ให้ได้

“ถึงมันจะเคยมีผู้หญิงหลายคน แต่พี่หนูก็ไวใจมัน คิดว่ามันคงจะป้องกันเพราะในกระเป๋าดังก็มีมีถุงยางอนามัย ไม่ใช่มันไม่พก แต่มันไม่เคยใช้กับพี่หนู” (หนู)

6.2 ไวใจสามีเพราะเห็นว่าสามีไม่เคยสำส่อนทางเพศ

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วเชื่อใจว่าสามีของตนว่าไม่เคยนอกใจ และมีเพศสัมพันธ์กับตนเพียงคนเดียวเท่านั้น ซึ่งความไวใจและความเชื่อใจว่าสามีไม่เคยนอกใจ และมีเพศสัมพันธ์กับตนเพียงคนเดียวนั้นเกิดจากภาพลักษณ์ที่สามีแสดงออกมาให้ภรรยาเห็นว่าเขาเป็นสามีที่ดี ไม่สำส่อน ไม่เคยนอกใจนั้น ทำให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่เคยคิดและสงสัยว่าสามีจะนำเชื้อเอชไอวีจากนอกบ้านมาแพร่สู่พวกเธอ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงยอมมีเพศสัมพันธ์ตามที่สามีต้องการ โดยที่ไม่เคยคิดเรื่องการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีจากสามีเลย

“คือป้ามองเขาในแง่ดีมาตลอด ไวใจเขา เขาก็ไม่ได้ไปสำส่อนอะไร แล้วกับคนอื่นเขาก็ไม่เอา ป้าเคย

บอกให้เขาไปเที่ยวผู้หญิงเขาก็ไม่ไป เขาบอกว่าถ้าไม่ใช่เมียไม่ไป มีอารมณ์เฉพาะเมีย ก็เลยเชื่อใจเขาตั้งแต่นั้น”
(บุญศรี)

7. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีกระทำความรุนแรง

การผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีกระทำความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการทุบตี ทำร้ายร่างกาย ข่มขู่ให้หวาดกลัว ใช้กำลังข่มขู่ บังคับให้มิเพศสัมพันธ์กับสามี โดยที่ไม่เต็มใจและไม่ปลอดภัยนั้น ส่งผลให้ผู้หญิงที่แต่งงานไม่สามารถป้องกันตนเองจากการคิดเชื่อเอชไอวีจากสามีได้เลย ซึ่งพบว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกกระทำความรุนแรงจากสามี ในสองรูปแบบ คือ

7.1 ถูกสามีข่มขู่ ทุบตี ทำร้ายร่างกาย

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีทำร้ายร่างกาย ทุบตี พยายามฆ่า และข่มขู่ให้หวาดกลัว จนต้องให้ชีวิตอยู่อย่างหวาดระแวง และไม่มีความสุข ไม่ว่าผู้หญิงจะทำอะไร ก็มักจะกลัวว่าจะทำให้สามีไม่พอใจและหันกลับมาทำร้ายร่างกายเธอได้ ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจึงต้องทำทุกอย่างเพื่อที่เอาใจสามี เพื่อให้สามีเกิดความพึงพอใจ รวมไปถึงยอมมีเพศสัมพันธ์กับสามีทุกครั้ง ตามที่สามีต้องการ เพราะกลัวว่าหากขัดขืนหรือไม่ตามใจสามี อาจทำให้สามีเกิดความไม่พอใจ และมาทำร้าย ทุบตีเธอได้ เมื่อผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว ถูกสามีข่มขู่ ทุบตี ทำร้ายร่างกายบ่อยๆ ก็ทำให้ผู้หญิงรู้สึกหวาดกลัว และเรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงการถูกทำร้ายทุบตีจากสามี โดยการตามใจสามีในทุกๆ เรื่อง ไม่ขัดขืนเมื่อสามีต้องการมีเพศสัมพันธ์ด้วย ส่งผลให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่สามารถหลีกเลี่ยงการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีได้เลย

“พี่หนูก็คิดว่าถ้าพี่หนูไม่ยอมก็จะมีคนมาตีกันอีกละ หนูจะเจ็บตัวอีกละ ก็จะยอมให้มันแล้วๆ ไป”
(หนู)

8. ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีบังคับให้มิเพศสัมพันธ์

การที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีบังคับ ใช้กำลังข่มขู่ ให้ภรรยายอมมีเพศสัมพันธ์ด้วยนั้น ทำให้ภรรยาไม่สามารถป้องกันตนเองจากการมีแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีได้เลย เนื่องจากเมื่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายนั้น การที่จะป้องกันตนเองหรือร้องขอที่จะใช้ถุงยางอนามัยจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย

8.1 เขามีความต้องการสูง ต้องมีอะไรกันทุกวัน

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีบังคับให้มิเพศสัมพันธ์บ่อยครั้ง และมากเกินไปกว่าที่ภรรยาจะรับไหว เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศสัมพันธ์ของสามี โดยที่ไม่รับฟังถึงเหตุผล การร้องขอ และความต้องการของภรรยาเลย ทำให้ภรรยาไม่สามารถหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยจากสามีได้ ซึ่งแน่นอนว่าหากเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยาเป็นที่เพศสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย การที่ภรรยาจะมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยจึงเป็นไปได้ยาก การวางแผนป้องกันการคิดเชื่อเอชไอวีก็มักจะไม่ได้เกิดขึ้น อีกทั้งการมีเพศสัมพันธ์ที่บ่อยครั้ง ยังส่งผลให้โอกาสที่ภรรยา คิดเชื่อเอชไอวีจากสามีสูงขึ้นไปอีก ทำให้ภรรยา คิดเชื่อเอชไอวีจากสามีอย่างที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไม่ได้

“แกมีความต้องการสูงมาก แล้วกับคนอื่นก็ไม่ได้เอา บอกให้แกไปเที่ยวผู้หญิงแกก็ไม่ไป ป้าให้ไปเลย เพราะป้าไม่ไหวแล้วคือทุกวันเลยนะ ต้องมีอะไรกันทุกวัน” (บุญศรี)

8.2 เขาไม่หยุด เอาจนกว่าจะเสร็จ

ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วถูกสามีบังคับให้มิเพศสัมพันธ์เจ็บปวด โดยที่สามีไม่เคยสนใจว่าภรรยาจะเจ็บปวด ทุกข์ทรมานจากการมีเพศสัมพันธ์ ไม่ว่าภรรยาจะร้องขอ อ้อนวอน แต่สามีก็ยังคงมิเพศสัมพันธ์ต่อไป จนกว่าตนเองจะสำเร็จความใคร่ ซึ่งการที่ภรรยาไม่สามารถร้องขอที่จะมีเพศสัมพันธ์ในแบบที่ตนเองต้องการได้นั้น ก็ย่อมส่งผลให้การมีเพศสัมพันธ์ที่

ปลอดภัยเป็นเรื่องที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย ซึ่งแน่นอนว่าย่อมเป็นสาเหตุที่ทำให้ภรรยาติดเชื้อเอชไอวีจากสามีในที่สุด

“บางครั้งก็ร้องไห้ด้วย เพราะมันเจ็บ เราแก่แล้ว ใจขนาดเราร้องไห้ แก่ก็ไม่หยุด ถ้าแก่ไม่เสร็จ แก่ก็ไม่หยุด เอาจนกว่าจะเสร็จ” (บุญศรี)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การติดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจากการแพร่เชื้อของสามีนั้น มีสาเหตุเนื่องมาจากเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ในโครงสร้างชีวิตของผู้หญิงที่ถูกกดดันอย่างรอบด้านจากระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วมีสถานะเป็นรองสามีในทุกๆ ด้าน ผู้หญิงจึงรู้สึกว่าตนเองขาดอำนาจ ไม่มีสิทธิไม่มีเสียง ต้องยอมตามสามีในทุกๆ เรื่อง ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถปฏิเสธ ต่อรองหรือตัดสินใจที่จะป้องกันตนเองให้พ้นจากการแพร่เชื้อเอชไอวีจากสามีได้ จนนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีจากสามีในที่สุด

ข้อเสนอแนะของการวิจัยนี้คือ

1. การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในผู้หญิงที่แต่งงานแล้วนั้น ไม่ใช่เพียงแค่การส่งเสริมให้สามีภรรยาใช้ถุงยางอนามัยเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมและสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงชายให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว และสังคมด้วย ซึ่งการสร้างเสมอภาคและขจัดความไม่เท่าเทียมระหว่างชายหญิงนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ส่วนทั้งที่บ้าน โรงเรียน วัด ชุมชนและสังคม โดยการส่งเสริมและเผยแพร่ ทักษะคิด ค่านิยมเรื่องการเคารพในความเสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชายให้กับคนในสังคม เพื่อไม่ให้ผู้ชายเข้ามามีอำนาจเหนือผู้หญิง และเพื่อไม่ให้ผู้หญิงตกอยู่ใต้อำนาจในระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ซึ่งสามารถกระทำได้นี้

1.1 รื้อถอนอุดมการณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ชายแต่สร้างความไม่เท่าเทียมให้กับชีวิตของผู้หญิงและขจัดอุดมการณ์ที่กดขี่และครอบงำผู้หญิงปรับเปลี่ยนอุดมการณ์เรื่องงานในบ้าน การเลี้ยงลูก การตอบสนอง

ความต้องการทางเพศแก่สามี ที่เชื่อว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิงและภรรยาเป็น “สิทธิ” ของผู้หญิงแทน

1.2 จัดเกล้า หล่อหลอมการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตมาด้วยทัศนคติที่ไม่แบ่งแยก เอาเปรียบ เคารพ และให้เกียรติในความเป็นเพศหญิงชายที่ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

1.3 สร้างความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบแก่สามีต่อการป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวีแก่ภรรยา โดยส่งเสริมให้สามีมีความซื่อสัตย์ต่อภรรยา ไม่นำเชื้อโรคร้ายแรงจากภายนอกบ้านเข้ามาแพร่เชื้อสู่ภรรยา

1.4 ส่งเสริมให้ผู้หญิงกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องเพศ และกล้าที่จะตัดสินใจปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับสามีเมื่อไม่พร้อม หรือเมื่อไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยกับสามีได้

2. โรงพยาบาลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมป้องกันโรคเอดส์ต้องให้ความสำคัญในมิติเพศภาวะ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายและอิทธิพลของระบบทุนนิยมชายเป็นใหญ่ต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากสามีสู่ภรรยาให้มากขึ้น และควรให้ความสำคัญต่อรายละเอียดในชีวิตของผู้หญิงว่าแต่ละคนมีเงื่อนไขและข้อจำกัดในชีวิตอย่างไรบ้าง ที่ทำให้ผู้หญิงเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากสามี เพื่อที่จะได้วางแผนป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีระหว่างสามี คู่รัก คู่ครองได้อย่างรอบด้านยิ่งขึ้น

3. รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและยกระดับฐานะของผู้หญิงให้เท่าเทียมกับผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมทางการศึกษา ส่งเสริมอาชีพให้ผู้หญิงมีรายได้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมไปถึงส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงกล้าแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ผู้หญิงมีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจที่จะเลือกและสร้างโอกาสที่ดีแก่ตัวผู้หญิงเองได้มากยิ่งขึ้น

4. ในด้านนโยบาย แผนงานและกฎหมายทางด้านสุขภาพ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกื้อหนุนนโยบาย หรือ

กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิผู้หญิงให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อเอชไอวีจากสามีโดยที่ไม่รู้ตัว

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ชินะ พยาบาลประจำคลินิกผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่กรุณาให้ข้อมูลและเป็นผู้ประสานกับกลุ่มตัวอย่าง จนทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างได้ ขอขอบพระคุณผู้หญิงที่แต่งงานแล้วที่ติดเชื้อเอชไอวีจากสามีทั้ง 9 คน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นอย่างดี ท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ นาคฤดี เค้นดวง ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้และชี้แนะผู้วิจัยในการทำวิจัยจนลุล่วงและสำเร็จได้ด้วยดี ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- นาคฤดี เค้นดวง. (2552). อำนาจและความขัดแย้งบนร่างกายผู้หญิง สิทธิการเจริญพันธุ์และเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง: แนวคิดสตรีนิยม. กรุงเทพฯ: รันนิง ปริเพรส ชิสเต็ม.
- สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค. (2555). สรุปรายงานการเฝ้าระวังโรค ประจำปี 2555. ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2557, จาก http://www.boe.moph.go.th/Annual/AESR2012/main/AESR55_Part1/file6/3055_AIDS.pdf
- Chauhan, A.K. and Varma A. (2009). A Text book of Molecular Biotechnology. India: I.K. International Publishing House.
- Mitchell, J. (1984). Women: The Longest Revolution. London: Virago Press
- Raffaelli, M. and Suarez- Al-Adam, M. (1997). "Reconsidering the HIV/AIDS Prevention Needs of Latino Women in the United States" in Women and AIDS: Negotiating Safer Practices, Care, and Representation. N. L. Ruth and L. K. Fuller ed. New York: The Harrington Park Press.
- Shah, I., V. Thongthai, et al. (1991). Knowledge and perceptions about aids among married women in Bangkok. Social Science & Medicine, 33(11): 1287-1293.